

ŽELEZNIŠKI POSTAJI OTOČE IN GLOBOKO

Prvo postajališče, 1887

Naraščajoče število romarjev na Brezje je narekovalo otvoritev postajališča v Otočah. Sprva so morali romarji na Brezje uporabljati postajo Podnart. Postajališče je bilo ustanovljeno po prizadevanjih Janeza Debelaka iz Otoč leta 1887 (na to nas opozarja spominsko obeležje v Otočah na hiši št. 13.) Ureditev postajališča je stala 800 kron, ki so jih zbrali zainteresirani krajanji Otoč, zato je bilo postajališče občinska last. Vozne karte je več let prodajal gostilničar Markelj, ki je imel v najemu gostilno nasproti sedanje stavbe postajališča ob cestnem prehodu. Postajališča se je posluževalo zelo veliko število romarjev in domačinov, ki pa na postajališču niso imeli nobenega zavetja, saj je bil ob progi le ograjen prostor in drog z imenom postajališča.

P. 1713					P. 1714					P. 1715*					P. 1716					P. 1718					km					Stationen					P. 1718*					P. 1714					P. 1716					P. 1712					P. 1724									
1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.					1. 2. 3.				
Früh.					Früh.					Nachm.					Abends					—					ab Tarvis (26) ∇					Früh.					Vorm.					Nachm.					Abends					Ang. Nr. 1724														
2.30					8.26					1.15					6.03					—					an Ratschach-Weissenfels					3.33					10.16					3.16					7.55					verkehrt														
2.47					8.41					1.33					6.20					9					Kronau					3.16					10.00					3.00					7.40					nur vom														
3.02					8.55					1.47					6.35					17					Lengenfeld					3.01					9.46					2.45					7.26					45. Juni														
3.26					9.21					2.17					7.02					29					Assling					2.34					9.20					2.18					7.01					bis incl.														
3.46					9.40					2.39					7.24					39					Jauerburg					2.16					9.00					1.59					6.42					45. Sept.														
3.52					9.46					2.46					7.31					42					Scheranutz H.					2.07					8.50					1.48					6.32					Ank.														
4.01					9.55					2.55					7.40					47					Lees-Veldes					1.58					8.41					1.39					6.23					Abends														
4.14					10.06					3.10					7.58					52					Radmannsdorf H.					1.47					8.30					1.28					6.12					7.49														
8.41					4.20					10.12					3.17					8.05					54					Otsotsche H.					1.40					8.22					1.18					6.03					7.44									
8.52					4.32					10.23					3.30					8.18					62					Podnart-Kropp					1.26					8.09					1.04					5.50					7.31									
8.59					4.40					10.30					3.39					8.27					64					St. Jodoci H.					1.21					8.02					12.58					5.44					7.25									
9.10					4.52					10.41					3.51					8.39					71					Krainburg					1.06					7.47					12.43					5.29					7.11									
9.16					4.59					10.47					3.58					8.47					74					Bischoflack					1.01					7.42					12.38					5.24					7.06									
9.31					5.14					11.02					4.14					9.04					83					Zwischenwässern					12.45					7.26					12.21					5.07					6.40									
9.44					5.27					11.15					4.27					9.18					91					Vizmarje					12.31					7.12					12.07					4.53					6.36									
9.56					5.39					11.27					4.40					9.30					97					Laibach St. B.					12.19					7.00					11.55					4.41					6.24									
10.05					5.48					11.36					4.49					9.41					102					an Laibach S. B. ∇					12.09					6.49					11.45					4.30					6.14									
10.08					5.52					11.39					4.52					9.45					105					ab					12.05					6.45					11.40					4.25					6.10									
6.17					9.28					6.17					9.30					6.30					an Triest (S. B.)					8.00					8.00					7.10					9.55					..														
6.58					10.20					6.58					9.50					9.05					Triest-S. Andrea (34)					8.00					8.00					7.00					8.10					..														
9.12					12.30					9.12					..					8.08					Pola (35)					5.52					5.52					5.00																		

Železniški vozni red, 1890 Vir: Digitalni arhiv Radovljica

Načrti in gradnja prvega postajališča, 1896-1906

Anton Žumer se je 12. maja 1896 obvezal, da bo na svoje stroške in delno tudi na svojem zemljišču zgradil čakalnico za potnike, vendar je kmalu umrl. Vdova Rozalija pa tega ni bila sposobna izvesti. Pristala je le na to, da za gradnjo prispeva 500 kron in del zemljišča ob cesti.

Vozni red
na gorenjski in kamniški progi državnih železnic
veljaven od 1. oktobra 1901.

A. Proga Trbiž-Ljubljana.

825	131	535	417	Odhod	Trbiž	Prihod	1255	309	1032	715
841	149	553	435	Y	Rateče-Bela Peč	A	1241	255	1018	701
852	201	605	447		Kranjska Gora .		1229	243	1004	649
910	221	627	507		Dovje		1209	221	942	627
927	239	645	525		Jesenice		1153	204	925	611
933	245	651	531		Javornik		1143	152	914	600
940	253	659	538		Žerovnica o. p. .		.	143	904	551
953	312	718	548		Lesce-Bled . . .		1125	133	853	541
959	318	724	554		Radovljica o. p.		1118	122	841	529
1010	329	735	604		Otoče o. p.	109	829	516
1016	336	742	610		Podnart-Kropa .		1102	105	823	511
1026	346	752	620		Sv. Jošt o. p. . .		.	1250	809	456
1031	354	801	626		Kranj		1046	1246	804	451
1043	407	815	638		Škofja Loka . .		1034	1230	747	435
1055	420	827	650		Medvode		1022	1216	733	421
1104	429	836	659		Vižmarje		1012	1206	722	410
1111	436	843	706	Prihod	Ljubljana drž. k.	Odhod	1004	1158	713	402
1113	441	848	709	Odhod	Ljubljana j. k.	Prihod	1003	1154	708	359
1116	444	851	712	Prihod	Ljubljana j. k.	Odhod	1000	1151	705	356

Vozni red v slovenščini, 1901
Vir: Gorenjec, 28. 12. 1901

Železniški promet na državni železnici. Minula dva praznika je bilo krasno vreme in vsled tega je bil promet na gorenjski železnici tako ogromen, kakršen menda še nikdar. Vozilo je namreč vstevši vojaške vlake 80 osebnih vlakov na vseh treh progah državne železnice iz Ljubljane in nazaj. Odhajajoči vlaki so imeli 56 strojev z 488 vozovi, došli pa 52 strojev s 504 vozovi. Skupno število vseh potnikov je znašalo 30.491. Tako je bilo na postaji Škofja Loka oddanih 1854, v Kranju 2500, v Podnartu in Otočah 5014, v Lescah 2688 voznih kart. Na Brezjah je bilo minula dva praznika 22.000 romarjev.

Gorenjec, 13. 09. 1902

Leta 1903 so prodali na Otočah 36.000 vozovnic. Postajališče je železnici prinašalo velik dohodek, zato so krajanje zahtevali, da lastništvo postajališča prevzame država in zgradi primerno stavbo. Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani je 30. decembra sklenila prositi Ministrstvo za železnice, da se v letu 1905 na Otočah zgradi primerno poslopje. Postajališče je prišlo v državno last 30. maja 1905.

Čakalnica v Otočah

Da se ustreže že dolgoletni želji in potrebi, je ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku prosilo pri železniškem ministerstvu, da se napravi pri postajališču Otoče čakalnica z blagajno in stranišči. Projektirana čakalnica bi imeti prostora za 150 oseb. Zgrajena naj bi bila v švicarskem stilu.

Gorenjec, 11. 11. 1905

Postajališče Otoče
Vir: arhiv družine Kristan, Radovljica

Nemški napisi. Na postaji v Podnartu se nudi tujcu, ki se pripelje s Koroške, pristna nemška slika. Napis na pročelju je samo nemški, istotako so samo nemško zaznamovani prozaični lokali »Für Herren«, »Für Damen«. Ta postaja se menda zato na ta način razlikuje od ostalih postaj na Gorenjskem, ker je tukaj dom klerikalnega poslanca Pogačnika, ki je ravnokar dobil od železniškega ministrstva novo ustanovljeno spominsko kolajno.

Vir: Gorenjec, 31. 03. 1906

Za čakalnico v Otočah so vendar enkrat začeli kopati temelj. Dasi je bila čakalnica zelo potrebna in so jo težko pogrešali domači in tujci, vendar ne moremo biti zadovoljni žnjo, in sicer zaradi njene lege. Poslopje bo stalo približno dva metra od železniškega tira, tako da bo ostalo med zidom in došlim vlakom komaj meter prostora. Kdor ve, koliko ljudi pride v poletnem času na to postajo, kako tišče proti vlaku, kadar se ta približuje in koliko ima že sedaj opraviti železniški čuvaj, da se ne pripeti kaka nesreča, mora priznati, da je pri tako pičlem prostoru, ki bo stal sedaj med došlim vlakom in poslopjem, pri največji pazljivosti železniškega čuvaja skoro nemogoče ubraniti nesrečo. Da se kaj takega upa graditi žel. uprava sedaj v 20. stoletju, je naravnost škandal. Zakaj se ne pomakne poslopje vsaj še za dva metra nazaj? Prostor ne stane nič, ker ga je prepustila lastnica bližnje gostilne zastonj. V interesu javno varno bi bilo, da se kdo pobriga za to poslopje sedaj, ko je še čas.

Gorenjec, 19. 05. 1906

Na postajališču Otoče se odslej naprej ustavljata tudi vlaka, ki vozita skozi ob 6.11 zjutraj in 11.01 ponoči.

Vir: Gorenjec, 28. 7. 1906

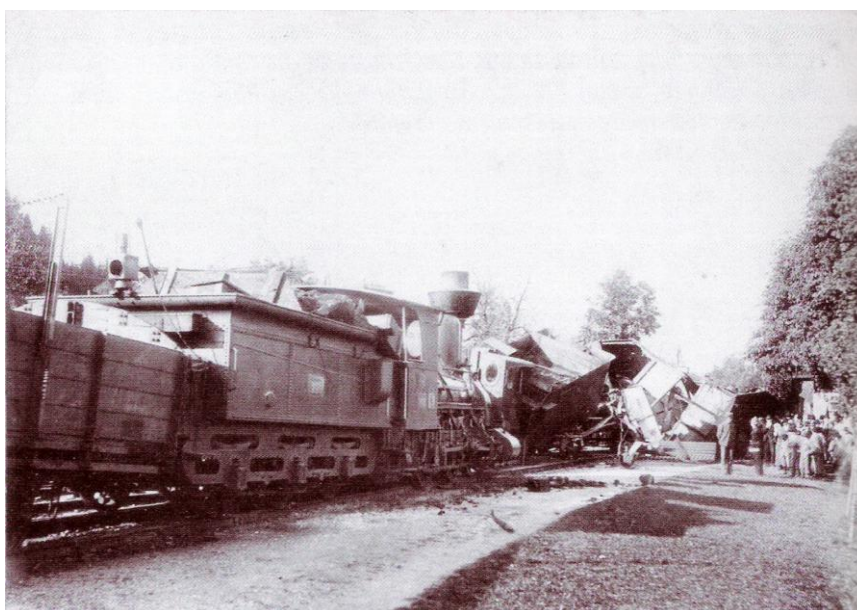
Čakalnica v Otočah je res prava Noetova barka 20. stoletja. Gradi se že od aprila pret. l., a še danes ni gotova. V čakalni sobi ne najdeš drugega, kot dolgo, neokietno klop in malo peč v kotu. Ta uboga pečica naj bi grela sobo, ki ima približno 18 kvad. metrov ploskve in nič manj kot troje dvokrilnih enotnih vrat ven na prosto. Pa bi še bilo kaj, ko bi ne bila ta revica v kotu vedno tako mrzla in lačna - gospodje iz Ljubljane so ji prisodili jako pičli živeža. O kaki mizi, stolu, luči, uri i. t. d. ni še duha, tako da morajo popotniki s prtljago na kolenih, zavili v suknje, čepeti na nerodnih klopih in požirati sline - na tla pljuvati je prepovedano, pljuvalniki pa še niso izdelani. Tako torej skrbi slavna žel. uprava za udobnost popotnikov na postaji, ki ji donša toliko dohodkov. Slavna županstva iz okolice pa spe s svojimi kimavci spanje pravičnega!

Gorenjec, 05. 01. 1907

Nesreča na ŽP Otoče, 1905

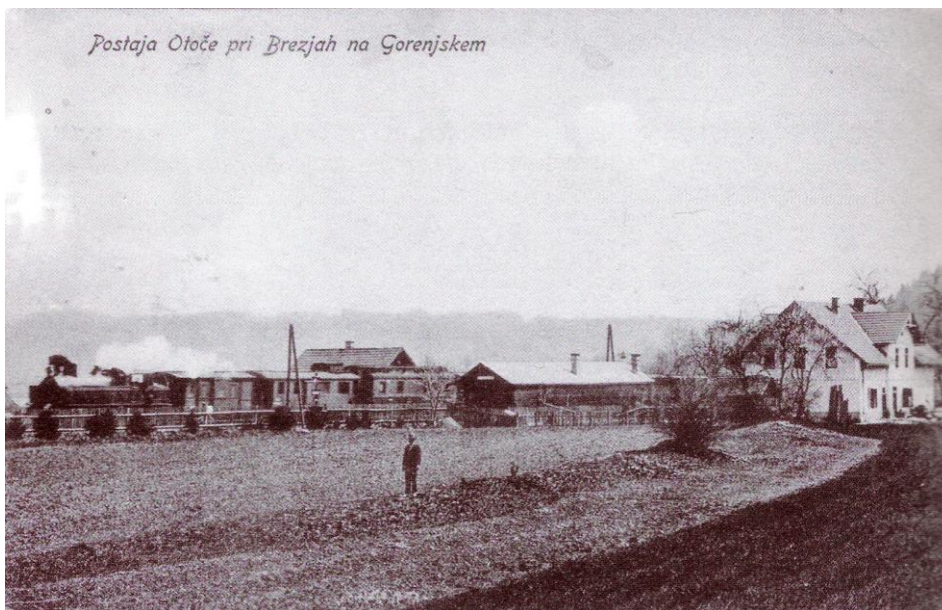
Vir: Zgodovina slovenskih železnic na razglednicah (avtor Tadej Brate)

Nesreča na ŽP Otoče, 1905

Vir: Zgodovina slovenskih železnic na razglednicah (avtor Tadej Brate)

Po dolgem dopisovanju med občino in železniško upravo so konec septembra 1906 le postavili leseno lopo na levi strani proge (nasproti čuvajnice št. 51) v 60,415 km (iz Beograda 608,21 km). Sedanje poslopje je na desni strani proge na 60,132 km. Lopa je bila dolga 19 metrov in široka 3 metre. Na enem koncu je bila uta za potniško blagajno, na drugem koncu pa potniški stranišči. Gradnja je stala 3500 kron.

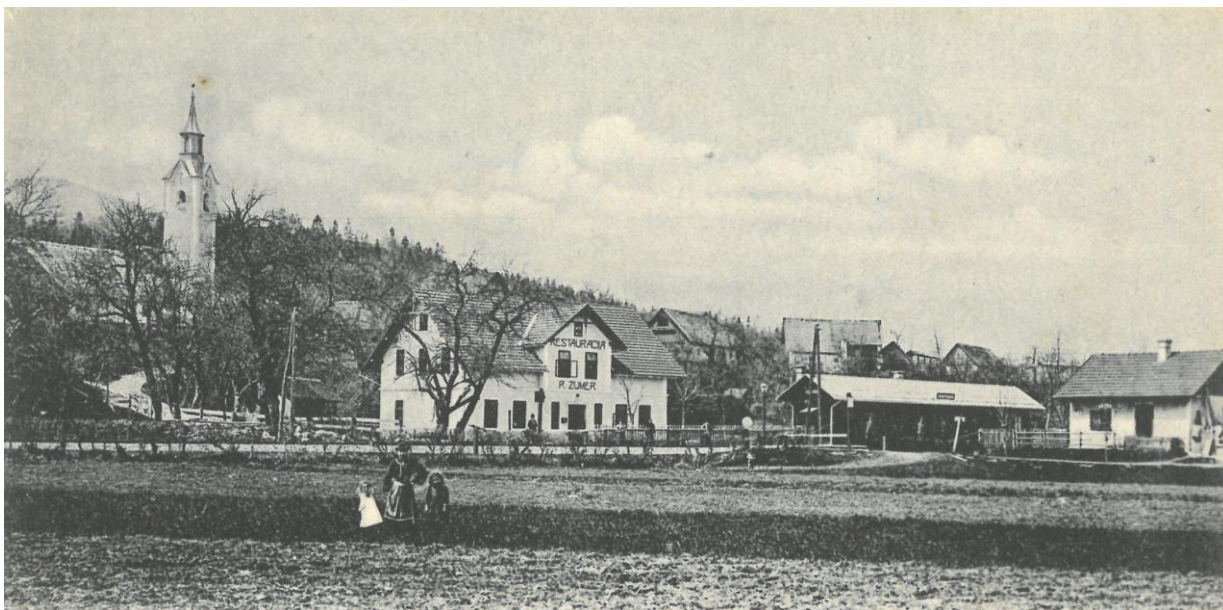

Potniški vlak na postaji Otoče, od. 1911

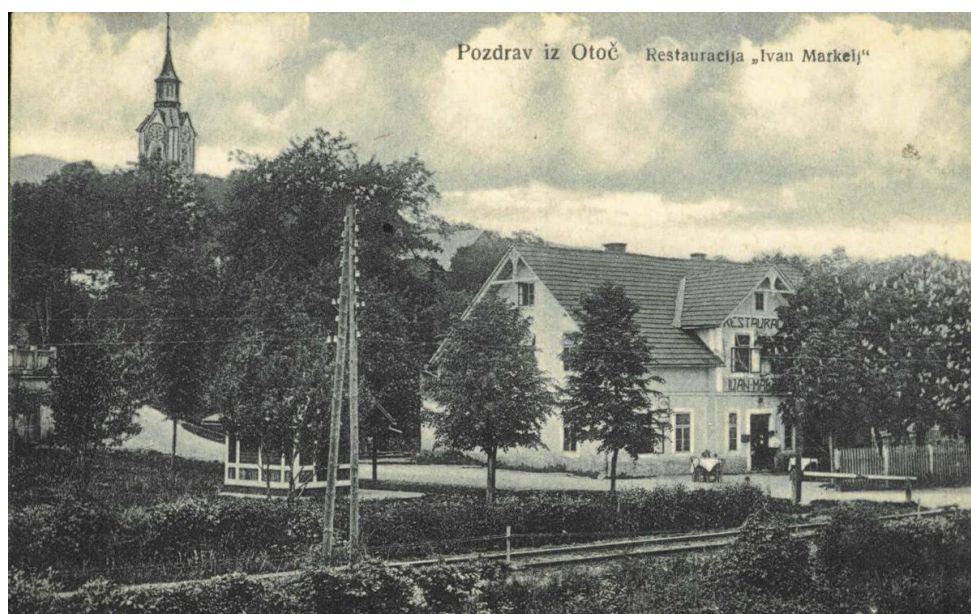
Vir: Zgodovina slovenskih železnic na razglednicah (avtor Tadej Brate)

Obnovitev mosta (v Globokem). Na gorenjski železnici so dne 27. januarja izmenjali v km 58 6/7 med postajama Lesce in Podnart v letu 1870 delani železniški most s dvema odprtinama s po 40 m širine čez Savo z dvema posameznima mostovama v skupni teži 260.000 kilogramov. Izmenjavanje se je pričelo po vlaku št. 1724 okoli 10. ure 30 m. dopoldne in je trajalo do pol treh popoldne, vsled česar so morali potniki vlaka št. 1716, ki je odhajal iz Ljubljane juž. kol. ob 11. uri 40 min., prestopiti na tem kraju vlak, ki je prišel zato s Jesenic in odšel v isti smeri. Železnica je oskrbela brezplačno prenašanje ročne in potne prtljage ter pošte.

Vir Gorenjec, 11. 2. 1911

Železniška postaja Otoče, ok. 1910
Vir: DAR

Železnica skozi Otoče
Vir: arhiv Rok Gašpešič

Železnica skozi Otoče
Vir: bolha

Stanje do izgradnje novega postajnega poslopja

O povečanju postajališča Otoče je bilo napisano veliko vlog, o tem je razpravljala tudi Kranjski deželni zbor 16. februarja 1912. Do Otoč so vozili številni vlaki romarje iz Dolenjske in Štajerske. Postajališče so povečali in uredili v izogibališče med prvo svetovno vojno. Po prvi svetovni vojni so se romarji, predvsem pa občina in samostan na Brezjah zelo zavzemali za izboljšanje prometnih razmer na Otočah. Leta 1929 so del lope preuredili v zaprto čakalnico.

Prvi načrt za postajno poslopje Otoče je bil izdelan leta 1930. Dovožno cesto in drugi tir so uredili leta 1937. V letih 1936 in 1937 je ing. Osredkar izdelal nove načrte za sedanje poslopje postajališča. Graditi so ga pričeli spomladi leta 1939 in ga decembra leta 1940 izročili svojemu namenu. Oprema v čakalnici in na peronu je bila lepa in zelo kvalitetna. Izdelana je bila v domačem-gorenjskem slogu. Tega leta so dotedanje postajno poslopje predelali v stanovanjsko hišo za kretnika.

Nova železniška postaja v Otočah.

Na gorenjski progi je med Kranjem in Jesenicami prav gotovo v Otočah največ potniškega (prometa). Največji dotok tujcev prihaja na Brezje. Brezje so priljubljene ne le kot največja slovenska Marijina božja pot, temveč tudi radi njihove izredno lepe naravne lege in prirodne lepote, Brezje so tudi prikladno izhodišče za neštete izlete in ture na Dobravo, v Kropo, Kamno gorico, Lipnico, dalje čez Jamnik, znan kot ena najlepših razglednih točk na Gorenjskem, na Jelovico, Ratitovec, v Selško dolino; onstran Save pa v Ljubno, Leše in v tržiško okolico.

Zadnja leta, zlasti, odkar so v rabi nedeljske železniške karte, je tu živahno vrvenje nedeljskih izletnikov, ki opravijo najprej božjepotno pobožnost, potem pa gredo peš v Radovljico in na Bled; ali pa skozi Begunje v Žirovnico. Ti gredo zvečer na postajo Lesce ali v Žirovnico. Številni romarji in izletniki pa si ogledajo bližnjo okolico in se odpeljejo iz Otoč že s prvim popoldanskim vlakom. Postajališče v Otočah je zlasti ob nedeljah in praznikih v poletnih mesecih ves dan v napornem prometu; zlasti ker ni poskrbljeno za zadostno število uslužbencev. Ves promet opravlja navadno ena oseba. Vsako leto se slišijo številne pritožbe romarjev in izletnikov, da postajališče v Otočah nikakor ni primerno za tolikšen tujski promet.

Pa tudi prostor, kjer stoji sedanje postajališče, ni prav nič prikladen za potnike, ker je preveč oddaljen od poti, ki vodi na Brezje in Dobravo. Prav tako so že nešteti potniki izrazili željo, da bi se postajališče Otoče preimenovalo v Otoče-Brezje.

Znano pa je, da železniška uprava sama ne gradi novih kolodvorskih zgradb, marveč jih že zgrajene sprejme v oskrbo. Če je torej potrebno na kaki postaji novo kolodvorsko poslopje, ga morajo postaviti interesentje sami. Slična naloga čaka sedaj tudi interesente otoške postaje. Ali kdo naj to breme prevzame?

Postajališče v Otočah se nahaja na križišču štirih občin: Ovsiše, Kropa, Kamna gorica in Mošnje. Ker postaja služi največ tujskemu prometu (za domačine bi sedanje poslopje zadostovalo), radi tega ne more prevzeti te naloge nobena od imenovanih občin, ki bi s tenj svoje občane preveč obremenila. Na pobudo nekaterih interesentov in prijateljev tujskega prometa na Gorenjskem je to nalogo prevzelo Tujsko-prometno društvo na Brezjah. Društvo samo pa nima sredstev, da bi premestilo in na novo zgradilo postajo v Otočah, ki bi se s tem tudi preimenovala v Otoče-Brezje; nadelo si je le nalogo, da vso stvar organizira in vodi.

Za to zadevo se je predvsem toplo zavzel domačin g. župnik Jernej Hafner. On je za to gosjiodarsko in kulturno potrebo zainteresiral železniško upravo in vse vplivne osebnosti, ki bi nam k uresničitvi tega načrta lahko pripomogle. Na njegovo pobudo se je sestavil iz nekaterih agilnih članov Tujsko-prometnega društva na Brezjah in interesentov okoliških vasi poseben gradbeni odbor, ki ima nalogo voditi in nadzorovati vsa dela. Tehnični oddelek pri železniški direkciji v Ljubljani nam gre zelo na roko. Izdal je že vsa tozadevna dovoljenja, preskrbel nam gradbene načrte in izdelal proračun. Načrte sta izdelala pri žel. direkciji gg. ing. Leskovšek in Osredkar.

Novo poslopje bo stalo na prvotnem mestu nasproti gostilne Markelj, ob železniškem prelazu, kjer pelje ena pot na Dobravo in v Kropo, druga pa proti Brezjam in Ljubnu. V načrtu je enonadstropna zgradba, kakršno vidimo na sliki. v pritličju bosta dva lokala za uradovanje in izdajanje vozniških kart, čakalnica in okrepevalnica. V prvem nadstropju pa bo stanovanje za železniške uslužbence na postaji. Na levo bo še prizidana 20 m dolga lopa za 800 oseb, ali večja poletna čakalnica, kjer se bodo lahko romarji in izletniki okrepečali z jedili, ki so jih prinesli s seboj. Postajališče bo opremljeno tudi z električno razsvetljavo, pitno vodo in primernimi stranišči. Ves prostor okrog poslopja bo lepo izravnan, okrašen z lepimi nasadi, prirejen tako, da bo

dostojno služil velikemu potniškemu prometu, dočim smo dosedaj morali hoditi s ceste na postajo po neurejeni, večkrat blatni poljski poti.

Skupni stroški za vsa dela so predvideni na približno 300.000 Din. Mnoga dela bodo seveda opravili vaščani iz Otoč, Ljubna in Brezij s kulukom. Dosedaj so s kulukom navozili že pesek in les, ki so ga v ta namen nekateri darovali. V kratkem bomo pričeli voziti opeko in cement; le denarja še ni, da bi mogli sproti kriti stroške. Tujsko-prometno društvo na Brezjah se je že obrnilo s prošnjami na okoliške občine, na bansko upravo, železniško direkcijo v Ljubljano, Tujsko-prometno zvezo v Ljubljani in nekatere zasebne interesente, ki naj naše delo z izdatnimi denarnimi sredstvi podpro. Če bodo vsi ti vpoštevali naše skupne težnje, bo že to jesen stavba vsaj v surovem stanju dograjena in izročena prometu.

Slovenec, 17. 02. 1937

Postajno poslopje Otoče, načrt iz leta 1936
Vir: posredoval Branislav Šmitek, Brezje

Otvoritev ŽP Otoče-Brezje, 1940
Vir: Tedenske slike, 29. 08. 1940

ŽP Otoče, 2010
Vir: wikipedija (prispeval Žiga)

Železniška postaja Globoko

Mošnje z okoliškimi zaselki so bile takrat nekako odrezane od javnih prometnih žil. Zato so se lotili zanimive in enkratne akcije. S predstavniki današnjih krajevnih skupnosti Brezje, Dobrava in Kamna gorica so se dogovorili, da bodo zgradili železniško postajo v Globokem.

»Z zemeljskimi deli smo začeli februarja 1951. Delali smo noč in dan, ker nam je železnica postavila rok, da mora biti postaja gotova najkasneje do 22. maja, da jo bodo še vnesli v vozni red. V 35 dneh smo jo zgradili in dan pred rokom je bila otvoritev. Železničarji se niso mogli načuditi takšni volji in zaletu in so nam za nagrado dali vagon, s katerim se lahko popeljemo kamor hočemo. Odločili smo se za izlet v Rovinj. Ko smo se vračali, smo na ljubljanski železniški postaji malo kasnili. Zato so vagon priklopili k ekspresnemu vlaku, ki je takrat na železniški postaji Globoko prvič in zadnjič ustavil. Takrat je bilo to nepopisno zadovoljstvo in veselje,« pravi Tone Pintar.

Toda težav ni bilo konec. Ko so zgradili postajo, je zavod za zdravstveno varstvo ugotovil, da voda na postaji ni pitna. Spet so prebivalci stopili skupaj in 1954. leta zgradili vodovod.

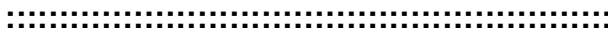
Vir: Glas, 9. 5. 1975

Čudili so se železničarji in danes tudi sami skoraj ne morejo verjeti. V 35 dneh so zgradili železniško postajo Globoko.
Vir: Glas, 9. 5. 1975

Vlak na ŽP Globoko, 2000
Vir: Foto Rok Gašperšič (detajl)

Viri:

Tekst o postajališču Otoče sestavil Slavko Mežek (prebrano na postaji Otoče, novembra 2010).

Članke iz časopisa Gorenjec zbral Goran Lavrenčak - DAR

Vir: www.dLib.si; digitalizirano: 1900-1916 in 1934-1941 / Gorenjec

Članek iz časopisa Slovenec zbral Branislav Šmitek, Brezje.

Vir: www.dLib.si; digitalizirano: 1873-1945 / Slovenec

Prvič objavljeno: 20. 8. 2011

Zadnjič dopolnjeno: 5. 11. 2016